

F Y R T Ø J E T

Eventyr af H.C. Andersen
Nybearbejdet for dukketeater af Hanne Nelander 2008

Stykket er et ægte eventyr af den gode gamle slags, hvor alt kan ske, og hvor kærligheden overvinder selv de mest usandsynlige forhindringer.

Handlingen foregår dels på landet, dels inde i Kongens by, hvor den dejlige prinsesse holdes gemt væk fra offentligheden - -

men lad os høre historien – Der var engang - - -

1.AKT – på landevejen, der fører ind i skoven.

Når tæppet går op, er scenen tom. Så høres taktfaste skridt og en munter fløjten.

Fortælleren:

Der kom en soldat marcherende hen ad landevejen – een – to; een – to; een – to. Han havde sit tornyster på ryggen og en sabel ved siden, for han havde været i krig, og nu skulle han hjem. Det var en dejlig dag. Solen skinnede, og fuglene sang

(Soldaten kommer ind på scenen.)

Fortælleren:

Soldaten var træt efter at have gået i mange dage, og han havde næsten ingen penge tilbage.

Pyh, hvor er det varmt, sagde soldaten, og jeg er både sulten og tørstig. Så snart jeg når en skov, vil jeg prøve at finde en kilde, hvor jeg kan få noget at drikke, og så vil jeg holde hvil og spise min sidste stump brød. Bagefter vil jeg lægge mig til at sove, og først gå videre, når det bliver køligere.

T Æ P P E

(Sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Soldaten vandrede videre, og endelig nåede han en skov, hvor der var skygge. Han spiste og drak, inden han lagde sig til at sove. Han nød skyggen i den smukke skov, og det varede ikke længe, før han sov trygt.

Tæppet op

2.akt – i skoven.

(Soldaten kommer ind på scenen)

Fortælleren:

Så, nu føler jeg mig bedre tilpas, sagde soldaten glad. Det var rart at få noget at spise og drikke, og søvnen har gjort mig godt. Nu vil jeg fortsætte min vandring mod hovedstaden.

(En gammel heks kommer frem og går hen mod soldaten)

Goddag soldat, siger heksen, hvor har du en pæn sabel og et stort tornyster – du er sandelig en rigtig soldat – og du er sikkert også en fattig soldat? Jo bestemt, siger soldaten, og så spørger heksen ham, om han ikke har lyst til få så mange penge, som han kan ønske sig?

Det siger soldaten ikke nej til, så Heksen forklarer ham, at der nede i nogle underjordiske huler lever tre hunde, som hver passer på en stor skat. Soldaten skal bare tage så mange penge, som han har lyst, og han skal slet ikke være bange for hundene.

Det eneste, han skal gøre til gengæld, er at tage et gammelt fyrtøj med op til heksen.

T Æ P P E

(sceneskift, mens følgende fortælles)

Heksen fører soldaten hen til det hule træ og binder et reb om ham, så hun senere kan hejse ham op igen, når han råber til hende, at han er klar.

Hun fortæller ham, at der nede i gangen brænder over hundrede lamper, så han kan nemt finde vej.

Soldaten lader sig glide ned gennem træet og ender langt nede i den oplyste gang. Han begynder at gå hen ad gangen, og

Tæppet op

3.akt – under jorden.

kommer ind i en hule, hvor han finder en hund med øjne så store som tekopper. Den passer på kobberpengene.

Soldaten vil hellere have sølvpenge, så han går videre, til han møder en hund med øjne så store som møllehjul. Soldaten er ikke bange, så han fylder sit tornyster med sølvpenge og fortsætter, til han kommer til hunden med øjne så store som Rundetaarn.

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Huh, siger soldaten til sig selv, den **er** meget, meget stor, den hund, men da heksen jo har sagt, at hundene ikke gør ham noget, fylder han både sit tornyster, sine lommer og sine støvler med guldpenge.

Så går soldaten tilbage til hullet, han er kommet ned gennem, og råber op til heksen, at nu må hun gerne hejse ham op.

Har du husket fyrtøjet, råber heksen tilbage? Det havde soldaten helt glemt, men nu skynder han sig at finde det, og så bliver han hejst op.

Tæppet op

4. akt – i skoven ved det hule træ.

(Soldaten kommer frem bag træet.)

Hvad skal du bruge det fyrtøj til, spørger han heksen, men hun svarer, at det ikke kommer ham ved. Nu har han fået sine penge, og så vil hun have sit fyrtøj.

Men soldaten bliver stædig og *vil* vide, hvad heksen skal bruge det fyrtøj til.

Til sidst truer han med at hugge hovedet af hende, hvis hun ikke siger det. Men heksen vil ikke fortælle soldaten, hvad hun skal med fyrtøjet, og så bliver soldaten sur og skubber heksen om bag træet, hvor han hugger hovedet af hende.

Tæppe

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Da heksen var død, tog soldaten hendes forklæde og pakkede alle pengene ind i det.

Fyrtøjet puttede han i lommen, og gik videre, til han nåede den store by.

Her lejede han sig ind i nogle flotte værelser, hvorfra han havde udsigt til Kongens slot. Han skyndte sig at købe nyt tøj og bestille nye støvler, for tjeneren havde godt nok syntes, at det var nogle gamle, slidte støvler, som den rige herre havde.

Tæppet op

5 akt – I soldatens fine værelse.

Nu var soldaten blevet en fornem herre, og levede i sus og dus. Han gik i teatret og kørte i karet i Kongens Have, hvor han så på det smukke slot. Nogle af hans nye venner fortalte ham, at kongens datter var sådan en nydelig prinsesse, men ingen måtte få hende at se, fordi det var blevet spået, at hun skulle blive gift med en ganske simpel soldat.

Soldaten hyggede sig sammen med sine mange nye venner, men han glemte ikke, at han selv havde været fattig, så han gav de fattige mange penge, når han kørte rundt i den fine karet.

Vennerne blev ved med at tale om den smukke prinsesse, og jo mere soldaten hørte om hende, jo større lyst fik han til at se hende.

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Men da soldaten blev ved med at bruge penge, og slet ikke fik nogle nye, havde han en dag næsten ikke flere penge tilbage.

I sin nød spurgte soldaten sine mange nye venner, om de ville give ham nogle af alle de penge tilbage, som de havde fået af ham. Men vennerne lo bare og vendte ham ryggen, som om de slet ikke kendte ham, for nu havde han ingen penge, som han kunne bruge på dem.

Og så måtte soldaten flytte fra de fine værelser – helt op på et ussel lille tagkammer. Han måtte selv pudse sine støvler og reparere sit tøj.

Tæppet op

6 .akt – et simpelt loftsværelse.

Soldaten gik frem og tilbage i sit tarvelige værelse, mens han tænkte:

Hvor har jeg dog været dum og naiv, når jeg troede, at jeg havde fået så mange venner. Nu ved jeg, at jeg kun har to sande venner:

Den ene er husværten, der har ondt af mig og har givet mig lov til at bo her oppe under taget. Godt nok regner det ind, og her er så utæt, at blæsten suser ind alle vegne. Men det er dog bedre end at bo på gaden blandt alle de fattige.

Den anden er værten i kroen på det lille torv tæt herved. Han har vist sig som en sand ven og giver mig noget at spise hver dag, selvom jeg ikke længere kan betale ham for maden.

Uh, her er så mørkt, og jeg har ikke råd til at købe svovlstikker, så jeg kan tænde et lys. Men hov, vent lidt, var der ikke en lysestump i det fyrtøj, som jeg hentede op til heksen?

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Soldaten fandt fyrtøjet frem og slog ild - og pludselig stod den mindste af hundene foran ham og sagde: "Hvad befaler min Herre!" Hvad for noget, råbte soldaten, kan jeg få alt, hvad jeg ønsker mig ? Jamen så skaf mig nogle penge.

Vips var hunden borte – og vips var den tilbage igen med en stor pose penge.

Tæppet op

7. akt – tilbage i soldatens fine værelse.

Nu kunne soldaten flytte tilbage til sine fine værelser, og vennerne kunne pludselig huske ham og ville gerne være sammen med ham igen. Men soldaten var blevet klogere.

Han gav den flinke vært penge til at få repareret det utætte tag, og kroværten fik så mange penge, at han kunne flytte ud til den smukke skov lidt fra byen og åbne den kro, han så længe havde drømt om.

Men soldaten kunne ikke glemme, hvad der var blevet sagt om den smukke prinsesse, og pludselig kom han til at tænke på fyrstøjet og på, om hunden måske kunne hjælpe ham ?

Han slog ild, og straks kom hunden med øjne så store som tekopper.
Jeg véd godt, det er midt om natten, sagde han til hunden, men jeg vil så inderligt gerne se prinsessen – bare et øjeblik – tror du, du kan klare det, spurgte soldaten spændt.

Hunden *for* ud af døren, og inden soldaten nåede at tænke, var hunden tilbage med prinsessen, som sad og sov på hundens ryg og var så smuk, at soldaten ikke *kunne* lade være med at kysse hende – for han var jo en soldat!

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Hunden forsvandt igen med prinsessen, og soldaten gik i seng og lå og tænkte på, hvor dejlig den unge prinsesse var.

Han tænkte også, hvor glad den flinke vært var blevet over at få penge til at reparere det utætte tag, og på kroværten, der havde fået så mange penge, at han kunne åbne en kro i den smukke skov uden for byen.

Da han endelig faldt i søvn, drømte han om prinsessen, en romantisk køretur i skoven og den flinke krovært, der serverede den lækreste mad for dem.

Tæppet op

8. akt – på kongens slot

Men næste morgen, da kongen og dronningen mødtes med prinsessen, fortalte hun dem, at hun havde haft sådan en underlig drøm om en hund og en soldat. Hun havde redet på hunden, og soldaten havde kysset hende.

Kongen blev forskrækket og sagde, det var en *forfærdelig historie*, men Dronningen tog det mere roligt og sagde, at det såmænd var en *pæn historie*.

Men hun kunne alligevel ikke rigtig lide den, og bad en gammel hofdame holde øje med prinsessen og være hos hende om natten.

T æ p p e

(Sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Næste nat ønskede soldaten igen at se prinsessen, og mens hunden fløj af sted med prinsessen på ryggen, tog den gamle hofdame vandstøvler på og løbe lige så stærkt bagefter.

Hun så, hvilket hus hunden forsvandt ind i, og hun skyndte sig at sætte et kors på porten, inden hun løb tilbage til slottet.

Men da hunden kom ud igen og så, at der var skrevet et kors på porten, tog den et stykke kridt og satte kors på alle portene i hele byen.

Tæppet op

9.akt - I byen.

Om morgenen kom kongen og dronningen, den gamle hofdame og officererne for at se, hvor det var, prinsessen havde været. Men da der var kors på alle portene, måtte de gå hjem igen uden at finde ud af det.

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Kongen trøstede sig med at drikke rødvin, men dronningen var meget klog og kunne mere end vinke til folket fra guldkareten; hun kunne også male så smukt og var dygtig til at sy, så hun syede en lille pose, som hun fyldte med små fine gryn, og derefter klippede hun et lille hul i posen, så grynene kunne drysse hele vejen, hvor prinsessen kom.

Og hunden hentede igen prinsessen uden at mærke, hvordan grynene dryssede lige fra slottet og til soldatens vindue, så næste morgen kom officererne og hentede soldaten, som de puttede i fængsel.

Tæppet op

10.akt – i fængslet.

Og **der** sad han i det mørke og triste fængsel, mens fangevogterne sagde til ham, at i morgen skulle han hænges.

Den næste morgen kunne han mellem jerntræmmerne se, hvordan folk skyndte sig af sted for at se ham blive hængt. Det lykkedes soldaten at få en skomagerdreng til at løbe hjem efter hans fyrtøj. Drengen skulle skynde sig, og *hvis* han nåede at komme tilbage med fyrtøjet, inden soldaten blev ført ud af fængslet, lovede soldaten ham en stor belønning.

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Skomagerdrengen spændede af sted og nåede lige at komme tilbage med fyrstøjet. Han fik sin belønning, og så blev soldaten ført ud på pladsen, hvor der var rejst en galge. Og der var en masse mennesker, for alle ville se den soldat, der havde vovet at kysse prinsessen. Og nu stod de og ventede spændt på, at se soldaten blive ført frem til galgen – og se ham blive hængt.

Tæppet op

11.akt – foran galgen

Der gik et sus gennem mængden, da soldaten og hans vogtere kom. Kongen og dronningen, der stod tæt ved galgen, så de kunne se det hele, ventede også spændt, mens prinsessen sad hjemme på slottet og græd. Men da soldaten nåede hen til galgen, spurgte han kongen, om han måtte ryge en sidste pipe tobak, inden han skulle hænges, og det sagde kongen ja til. Soldaten tog sit fyrstøj frem og slog ild – en gang – så kom hunden med øjne så store som tekopper to gange – så kom hunden med øjne så store som møllehjul, og tre gange - så kom hunden med øjne så store som Rundetaarn

T æ p p e

(sceneskift, mens fortælleren fortsætter)

Hjælp mig nu, så jeg ikke bliver hængt, råbte soldaten, og så **for** hundene ind på dommerne og hele rådet, tog en ved benene og en ved næsen og kastede dem højt op i luften. Ikke mig – ikke mig – jeg vil ikke råbte kongen, men den største hund tog både ham og dronningen og kastede dem bag efter alle de andre. Nu begyndte alle menneskene at råbe: Lille soldat, du skal være vores konge og giftes med den dejlige prinsesse. Og soldaten blev sat i kongens karet, og alle hundene dansede foran og råbte Hurra. Gadedrengene piftede i fingrene, og soldaterne præsenterede gevær.

Tæppet op

12.akt – sluttableau.

Soldaten og prinsessen blev gift og holdt et stort bryllup. Det varede i otte dage – og alle tre hunde sad med til bords og gjorde store øjne.

T æ p p e

Anvisning på, hvilke ark, der kan bruges på et C-teater:

1. akt – på landevejen

ark 556 (Mor Karens hytte), et træ fra ark 551 I Kongesiden

Landskab, sætstykke (ark nr. 560)

(Hvis man har Sønderjylland vundet, kan man bruge sætstykket med Dybbøl Mølle)

Horisont.

2. akt – i skoven

2 sæt kulisser (ark 603)

mellem disse midt på scenen det hule træ fra ark 635

bøgeskov, bagtæppe (ark 602).

3. akt – under jorden

hule-mellemtæppe – ark 605

hulebagtæppe – ark 604. Hvis man kan skaffe dem, også pengedynger.

4. akt – i skoven = 2. akt.

5. akt – i soldatens fine værelse

2 sæt kulisser fra ark 54 – eller ark 384 (ude af salg), eller ark 393 (antikvarisk)

bagtæppe (ark 44) – eller ark 383 (ude af salg), eller ark 392 (antikvarisk)

6. akt – soldatens loftsværelse

det ark, som Poul Andersen har lavet. Det er en kopi af det værelse, som H.C.A. boede i, da han skrev Fyrtøjet.

7. akt = 5. akt.

8. akt – på kongens slot

ark 610 og 610M

9. akt – i byen

ark 111 og 112.

10. akt – i fængsel

ark 609 og 609M.

11. akt – i byen foran galgen

ark 111 og 112 samt galgen fra ark 620.

12. akt = sluttableau

ark 398 og 398M med de 3 opstillinger af bryllupsgæster.

Anvisning på, hvilke ark der kan bruges på et A-teater:

1.akt – på landevejen

ark 556 (Mor Karens hytte)

landskab, sætstykke (ark 560) - eller Dybbøl Mølle - og træet fra ark 551 i Kongesiden
Horisont.

2.akt – i skoven

ark 1004, 1005 og 1006.

3.akt – under jorden

ark 1007 og 1008.

4.akt = 2.akt.

5.akt – i soldatens fine værelse

1061 og 1062.

6.akt – i soldatens loftsværelse

Poul Andersens forslag. Scenen skal formindskes mest muligt, og værelset skal stå bag en sort ramme. Man skal virkelig fornemme, at det er trange forhold.

7.akt = 5.akt. Man kan se hunden med prinsessen flyve forbi udenfor vinduespartiet i Kongesiden.

8.akt – på kongens slot.

1059.

9.akt – i byen

1031 og 1032.

10.akt – i fængsel

ark 609 og 609M med sceneformindsker, så man igen fornemmer, hvor småt det er.

11.akt - = 9.akt, men nu med galgen fra ark 620 og mange mennesker.

12.akt – slughtableau.

Ark 1010 og 1011 med de 3 opstillinger af bryllupsgæster.

- - - - -

Det vil være nødvendigt med skydescener, og disse skal kun være ca. 30 cm dybe – max. halvdelen af scenedybden til henholdsvis skov-scenen og byscenen.